

УДК 378.018.8:377.011.3-051]:664
DOI: 10.31499/2307-4906.3.2021.241567

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА ХАРЧОВОГО ПРОФІЛЮ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дубова Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0001-6613-1044

E-mail: n.v.dubova@udpu.edu.ua

Люльченко Вячеслав, викладач кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0002-6728-4744

E-mail: slulchenko@ukr.net

У статті розкрито проблему пошуку педагогічних умов формування санітарно-гігієнічної культури в майбутнього інженера-педагога харчового профілю. Теоретично обґрунтовано особливості формування санітарно-гігієнічної культури в майбутнього інженера-педагога харчового профілю в освітньому процесі закладу вищої освіти, що забезпечуватиме наступні педагогічні умови: забезпечення позитивної мотивації майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури через оновлення змісту фахових дисциплін на основі впровадження міжпредметних зв'язків із відповідним програмно-методичним забезпеченням; упровадження дисципліни вільного вибору; використання потенціалу виробничої практики для набуття досвіду формування санітарно-гігієнічної культури.

***Ключові слова:** педагогічні умови; санітарія; гігієна; культура; харчовий профіль; інженер-педагог; дисципліна вільного вибору; освітній процес; виробнича практика.*

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE FORMATION OF SANITARY AND HYGIENIC CULTURE OF FUTURE ENGINEER-TEACHER IN THE FIELD OF FOOD TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Dubova Nataliia, Ph.D., Associate Professor of the Department of Vocational Education and Technologies on the Profiles, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-6613-1044

E-mail: n.v.dubova@udpu.edu.ua

Liulchenko Viacheslav, Teacher of the Department of Techno-Technological Disciplines, Labor Protection and Safety of Life, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0002-6728-4744

E-mail: slulchenko@ukr.net

The article reveals the problem of finding pedagogical conditions of the formation of a sanitary and hygienic culture of future engineer-teacher in the field of food technologies. The peculiarities of the formation of sanitary and hygienic culture in future specialists in the educational process of higher education are highlighted. They will provide the following pedagogical conditions: providing positive motivation of future engineer-teachers of food technologies to form sanitary and hygienic culture through updating introduction of interdisciplinary links with the relevant software and methodological support; introduction of the discipline of free choice; using the potential of industrial practice to gain experience in the formation of sanitary and hygienic culture.

The transition of the state from a planned to a market economy requires an increase in the competitiveness of food production, so the future engineer-teacher in the field of food technologies must meet high requirements for the level of ability and willingness to act effectively in professional activities, which involves solving various socio-psychological, economic and technical problems with the possibility of introducing new educational technologies. Purposeful activity in the direction of rethinking the formed stereotypes, the search of new pedagogical approaches in terms of increase of own professional readiness and professional and personal qualities will allow the future engineer-teacher on completion of the higher education institution to possess a complex of engineering and pedagogical knowledge necessary for future productive professional activity. The effectiveness of training depends on the environment of the higher education institution and specific conditions for the educational process, i.e., to establish the level of readiness of the future engineer-teacher, it is necessary to determine the pedagogical conditions to ensure an effective educational process.

Keywords: pedagogical conditions; sanitation; hygiene; culture; food technologies; engineer-teacher; a discipline of free choice; educational process; internship.

Майбутній розвиток українського суспільства викликаний економічними змінами, які спонукають до перегляду та вдосконалення освітнього процесу з підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю. Перехід держави з планової на ринкову економіку вимагає підвищення рівня конкурентоспроможності виробництва продукції харчової галузі, тому перед майбутнім інженером-педагогом харчового профілю ставляться високі вимоги до рівня здатності й готовності діяти ефективно в професійній діяльності, що передбачає вирішення різних соціально-психологічних, економічних та технічних проблем із можливістю впровадження нових освітніх технологій. Цілеспрямована діяльність у напрямі переосмислення сформованих стереотипів, пошуку нових педагогічних підходів у плані підвищення власної професійної готовності та професійних і особистісних якостей дозволять майбутньому інженеру-педагогу харчового профілю після завершення навчання у закладі вищої освіти володіти комплексом інженерних та педагогічних знань, необхідних для майбутньої продуктивної професійної діяльності в закладах професійно-технічної освіти. Результативність підготовки залежить від середовища закладу вищої освіти щодо створення конкретних умов освітнього процесу, тобто для встановлення рівня готовності майбутнього інженера-педагога харчового профілю необхідно визначити педагогічні умови, що полягатимуть у забезпеченні ефективного освітнього процесу.

Особливу увагу необхідно приділити збереженню здоров'я учасників освітнього процесу, що навіть передбачено освітньою програмою підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю в напрямі опанування здобувачем вищої освіти програмних компетентностей, а саме: набуття здатності застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя, що створить можливість реалізувати через професійну діяльність зі створення безпечного

середовища життєдіяльності через дотримання гігієни та здійснення санітарних заходів з метою збереження як власного здоров'я, так і тих, хто поряд. Отже, важливим стає розв'язання проблеми виокремлення педагогічних умов формування санітарно-гігієнічної культури в майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю, що є одним із необхідних елементів проведення профілактики захворювань. Адже гігієна – це наука, що вивчає закономірності впливу на організм людини та суспільне здоров'я комплексу чинників довкілля з метою розробки гігієнічних норм, санітарних правил, запобіжних і оздоровчих заходів, а санітарія – сукупність практичних заходів, спрямованих на оздоровлення оточення людини, впровадження у життя вимог та норм, які обґрунтовує гігієна.

Над проблемою вдосконалення освітнього процесу підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю до професійної діяльності працюють науковці в різних аспектах, а саме: відбір і структурування змісту підготовки майбутнього інженера-педагога з урахуванням сучасних вимог до особистості й діяльності інженерно-педагогічного працівника (Р. Гуревич, Н. Ничкало, А. Сейтешева, О. Торубара та ін.); обґрунтування змісту професійної діяльності інженера-педагога (В. Баталова, О. Ганополюський, Е. Зеєр, С. Ткачук та ін.). Науковці вказують на впровадження педагогічних умов в освітній процес підготовки майбутніх інженерів-педагогів в закладах вищої освіти, що сприятиме розвитку в здобувачів креативності, ініціативності, творчості, самостійності та створюватиме умови для суб'єкт-суб'єктної взаємодії в процесі фахової підготовки.

Ряд науковців досліджували окремі аспекти проблеми формування санітарно-гігієнічної культури у майбутніх інженерів-педагогів – Н. Брюхова, Н. Ничкало, В. Радкевич, Л. Тархан та ін.; упровадження педагогічних умов для формування санітарно-гігієнічної компетентності – О. Горай, А. Ільченко, А. Сук та ін. Це обумовило необхідність акцентувати саме на вирішенні потреби пошуку педагогічних умов для формування санітарно-гігієнічної культури в майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю під час освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Мета статті – виокремити та обґрунтувати педагогічні умови формування санітарно-гігієнічної культури в майбутнього інженера-педагога харчового профілю.

Дотримання певних педагогічних умов в освітньому процесі під час підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю стане запорукою ефективного здобуття вищої освіти. Це спонукає до визначення та обґрунтування педагогічних умов майбутнього інженера-педагога харчового профілю формувати санітарно-гігієнічну культуру.

Науковець Е. Зеєр [3, с. 98] педагогічними умовами називає сукупність обставин освітнього процесу, які стають запорукою досягненню поставленої мети. За Н. Іпполітовим [4, с. 9], педагогічні умови необхідно розглядати як один із компонентів педагогічної системи, який відображає сукупність можливостей навчального та матеріально-просторового середовища, що має вплив як на особистісний, так і на процесуальний аспекти педагогічної системи з ефективним функційним забезпеченням.

Дослідник М. Малькова зауважує, що педагогічні умови – «сукупність зовнішніх та внутрішніх обставин (об'єктивних заходів) освітнього процесу», від реалізації яких залежить досягнення поставлених дидактичних цілей [7, с. 98]. Особливу увагу ми приділяємо саме поняттю «педагогічні умови», що застосовуються в професійній

педагогіці. Педагогічні умови – це обставини, від яких залежить та за яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [5].

Аналіз наукової літератури демонструє, що ряд науковців педагогічними умовами називають комплекс взаємопов'язаних факторів, що передбачають результат відбору, конструювання й застосування елементів змісту, методів або прийомів для підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю в закладі вищої освіти [1, с. 13].

Забезпечення педагогічних умов у підготовці майбутнього інженера-педагога харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури можливе із виконанням таких завдань:

- поглибити й розширити знання майбутнього інженера-педагога харчового профілю про санітарно-гігієнічну культуру;
- створити умови майбутньому інженеру-педагогу харчового профілю для опанування вмінь формувати санітарно-гігієнічну культуру;
- опанувати здібності, уміння і навички (вміння вступати в комунікацію з інженерами-педагогами харчового профілю для реалізації практичних дій, уміння слухати іншого та відстоювати власну думку, комунікабельність);
- працювати над проявом емпатії та рефлексії, мінімізувати «перешкоди» із встановлення емоційних контактів, формування емоційно-позитивного ставлення до інженерів-педагогів закладів професійно-технічної освіти, з готовністю до встановлення емоційного контакту, адекватності до емоційних реакцій і самоконтролю в спілкуванні.

Перший етап полягає в спрямуванні освітнього процесу на підготовку майбутнього інженера-педагога харчового профілю до стійкої мотивації, до формування санітарно-гігієнічної культури. Мета цього етапу реалізована завдяки першій педагогічній умові: забезпечення позитивної мотивації майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури через оновлення змісту фахових дисциплін на основі впровадження міжпредметних зв'язків із відповідним програмно-методичним забезпеченням. Ця педагогічна умова передбачає формування мотиваційного критерію, який буде вироблений завдяки координованому використанню міжпредметних зв'язків.

Слушною є позиція дослідниці Ю. Гвоздецької [2], що формування мети, цілей, завдань та змісту дисциплін можливо практично реалізувати в освітньому процесі з дотриманням принципів фундаментальності та підвищення мотиваційних основ до навчання завдяки міжпредметним зв'язкам. Такий підхід суттєво вплине на рівень залишкових знань, які необхідні для формування професійної компетентності фахівців. Блокове розташування курсів в освітніх програмах передбачає формування міжпредметних зв'язків з відповідним формуванням системних підходів до навчання. Необхідно систематизувати за елементами наукового знання і подавати згідно з розділами курсу у формі переліків, що відображають зміст курсу [8, с. 84].

Фрагментарний професійно-педагогічний процес з міжпредметними зв'язками має свій прояв у вивченні як дисциплін, так і окремих тем; вузловою, коли поставлену мету реалізують упродовж пари з метою поглибленого вивчення матеріалу; інтегрованою, коли під час заняття органічно поєднують інформацію декількох

навчальних тем [6, с. 135]. Такий педагогічний підхід до організації професійно-педагогічного процесу підготовки майбутнього інженера-педагога харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури стане запорукою підвищення рівня якості освіти, що приведе до оптимізації та доцільності освоєння санітарно-гігієнічних знань.

Моделювання професійно-педагогічного процесу підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю, зокрема для формування санітарно-гігієнічної культури з використанням міжпредметних зв'язків та створенням експериментальної бази, дало змогу зрозуміти потребу в інтегративному підході при вивченні фахових дисциплін. Для реалізації першої педагогічної умови необхідно використовувати форми: лекції (лекції-візуалізації, лекції-консультації; лекції-бесіди; лекції-дискусії; лекції-конференції), методи: бесіди, дискусії, тренінги, презентації, диспути, екстраполяції, проблемні ситуації, перегляд відеоматеріалів, рольова гра, аналіз, синтез, моделювання, та технології: диференційоване навчання, проблемне навчання, модульна, проєктна, ігрова технологія, оздоровчі методики – проблемного навчання, складання індивідуальної оздоровчої системи та ін.

Другий етап направлений на особистісний розвиток зі спрямуванням суб'єкта для перетворення особистого життя в напрямі саморозвитку та досягнення життєвого успіху. Набуття майбутнім інженером-педагогом харчового профілю професійної компетентності дозволяє реалізувати її в освітньому процесі закладів професійно-технічної освіти. Завдання цього етапу полягає у формуванні в здобувачів освіти професійно-педагогічних знань про процес та особливості формування санітарно-гігієнічної культури зі стійким інтересом до збереження здоров'я; опанування майбутнім інженером-педагогом харчового профілю знань, форм і методів формування санітарно-гігієнічної культури, з урахуванням їхнього соціального, сімейного та психічного стану; визначенні основних завдань професійно-педагогічної підготовки в контексті розв'язання професійно-педагогічних проблем, формування санітарно-гігієнічної культури в закладах професійно-технічної освіти. Для глибшого розуміння поняття «санітарно-гігієнічна культура» необхідно отримати з фахових дисциплін санітарно-гігієнічні знання поєднати з такими ж знаннями, набутими під час вивчення дисципліни вільного вибору.

Мету цього етапу реалізували завдяки другій педагогічній умові з упровадженням дисципліни вільного вибору «Санітарно-гігієнічна культура інженера-педагога харчового профілю» у зміст освітньої програми; використання методичних рекомендацій для цілеспрямованої підготовки; самостійно-дослідницька діяльність, участь у наукових конференціях, освоєння дисципліни вільного вибору та виробничої практики.

Дисципліна вільного вибору «Санітарно-гігієнічна культура інженера-педагога харчового профілю» поєднує в собі теорію та практичний підхід у професійній підготовці майбутнього інженера-педагога харчового профілю з відповідним формуванням і закріпленням професійних санітарно-гігієнічних знань, умінь і навичок.

Мотивом до формування санітарно-гігієнічної культури в майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю під час професійно-педагогічної підготовки стало визначення змісту підготовки з відповідним отриманням фахових санітарно-гігієнічних знань, санітарно-гігієнічних умінь і санітарно-гігієнічних навичок, санітарно-

гігієнічних функцій, що має своє відображення в освітньо-кваліфікаційній характеристиці. Це спонукало до уведення в освітні програми дисципліни вільного вибору «Санітарно-гігієнічна культура інженера-педагога харчового профілю» з відповідним наповненням та обґрунтуванням її необхідності.

Основні завдання дисципліни вільного вибору полягали в тому, щоб сформувати в майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю професійну санітарно-гігієнічну культуру, що стане запорукою реалізації санітарно-гігієнічного виховання та профілактичної роботи, здорового способу життя здобувачів. Для досягнення поставленої мети необхідно було подолати такі етапи: усвідомлення проблеми здоров'я, що є вагомим результатом у досягненні мети впровадження санітарно-гігієнічного виховання та профілактичної роботи, здорового способу життя. Важливо, щоб майбутній інженер-педагог харчового профілю зрозумів актуальність проблеми збереження здоров'я в молоді закладів професійно-технічної освіти, важливість окремих її складників, фактори ризику для здоров'я. Усвідомлення проблеми спонукає майбутнього інженера-педагога шукати варіанти її вирішення. Рівень усвідомлення проблеми обґрунтовує набір соціологічних індикаторів.

Засвоєння знань. Важливим спонукальним фактором розв'язання проблем, пов'язаних зі здоров'ям, є наявність необхідних знань, які дають змогу іншій людині бути здоровою. Причому велике значення має не стільки знання про важливість здорової поведінки, оскільки інформація про шкоду небажаної поведінки, шкідливих звичок. Зміна обсягу набутих знань визначається за допомогою тестування до початку і після закінчення освітнього курсу. Знання можуть впливати або не впливати на поведінку інженера-педагога. Іншими словами, знання є необхідним, але не достатнім фактором у визначенні подальшої реалізації ідей санітарно-гігієнічного виховання, профілактичної роботи та здорового способу життя в професійній діяльності інженера-педагога.

Формування мотиваційно-ціннісного ставлення здобувача освіти до проблеми санітарно-гігієнічного виховання, профілактичної роботи та пропаганди здорового способу життя в професійній діяльності може впливати на самостійний пошук інформації про ставлення до власного здоров'я. Готовність до дії – це віра інженера-педагога у здатність змінювати ставлення людей до власного здоров'я у позитивний бік. Зміна готовності визначається проведенням вхідних та вихідних анкетних опитувань. Головним завданням на цьому етапі є чітко спланована і розроблена програма дій, спрямована на закріплення вивченого матеріалу майбутнім інженером-педагогом і формуванням готовності до реалізації на практиці.

Отже, реалізація першої педагогічної умови – забезпечення позитивної мотивації майбутніх інженерів-педагогів харчового профілю до формування санітарно-гігієнічної культури через оновлення змісту фахових дисциплін на основі впровадження міжпредметних зв'язків із відповідним програмно-методичним забезпеченням – передбачала вплив на формування мотиваційного критерію і реалізовувалася через створення оптимального освітнього процесу шляхом оновлення змісту фахових дисциплін темами: «Гігієна розумової та трудової роботи молоді», «Громадська гігієна, особиста гігієна та гігієна харчування», «Попередження інфекційних захворювань і отруєнь», «Запобігання формуванню шкідливих звичок». Педагогічні умови реалізовується через лекції (лекції-візуалізації, лекції-консультації; лекції-бесіди;

лекції-дискусії; лекції-конференції тощо).

Друга педагогічна умова реалізується через впровадження дисциплін вільного вибору із застосуванням інноваційних форм та активних методів навчання – передбачала оновлення змісту дисципліни вільного вибору «Санітарно-гігієнічна культура інженера-педагога харчового профілю» темами: «Організація роботи з охорони праці в закладах професійно-технічної освіти», «Планування та виконання заходів з безпеки праці в закладах професійно-технічної освіти», «Теоретичні основи формування здоров'язберігаючого середовища в закладах професійно-технічної освіти», «Створення безпечних умов праці в навчальних аудиторіях, кабінетах та лабораторіях у закладах професійно-технічної освіти», «Характеристика параметрів виробничої санітарії» та ін. Під час реалізації другої педагогічної умови застосовано активні методи: рольові та імітаційні ігри, моделювання педагогічних ситуацій, кейс-стаді й розв'язання професійно-педагогічних задач, робота у групах; ситуаційно-рольові, творчі, організаційно-діяльнісні, імітаційні, ділові ігри, ігри-розминки, індивідуальні проєкти; інноваційні форми: методичний семінар, семінар-диспут, ігри, дискусії, тренінги.

Реалізація третьої педагогічної умови з використанням потенціалу виробничої практики для набуття досвіду формування санітарно-гігієнічної культури, що реалізувалася під час виробничої практики, у процесі якої практично застосовувалися знання, уміння, навички для самостійної, відповідальної та активної здоров'язберезувальної діяльності в закладах загальної середньої освіти, набуті під час першого та другого етапів. Здійснювалася організація та проведення санітарно-гігієнічного супроводу з наступним аналізом отриманого досвіду, розробка та впровадження власних проєктів, проведення бесід та демонстрування презентацій на санітарно-гігієнічну тематику. Застосовано такі методи: конференція, проєкти, бесіда, рекомендації, презентації, доповіді, імпровізація, форми (тренінги, майстер-класи, рольове моделювання, інтелектуальний практикум).

Отже, дослідження особливостей формування санітарно-гігієнічної культури в майбутнього інженера-педагога харчового профілю освітньому процесі закладу вищої освіти дозволило виокремити педагогічні умови з метою поглиблення і розширення знань інженера-педагога харчового профілю про санітарно-гігієнічну культуру для прояву емпатії і рефлексії. Реалізація педагогічних умов відбувається через використання міжпредметних зв'язків при вивченні фахових дисциплін, впровадженням дисциплін вільного вибору із застосуванням інноваційних форм та активних методів навчання та використання потенціалу виробничої практики для набуття досвіду формування санітарно-гігієнічної культури.

Перспективи подальших досліджень полягають у розв'язанні проблеми формування санітарно-гігієнічної культури інженером-педагогом харчового профілю під час професійної діяльності в закладах професійно-технічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. В. Системний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі харчових технологій. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2016. Вип. 11. С. 10–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2016_11_4 (дата звернення: 23.01.2019).
2. Гвоздецька Ю. В. Практична підготовка інженера-педагога сфери харчових виробництв у вищих педагогічних закладах освіти. *Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів*

- технологій та інженерів-педагогів у вищих навчальних закладах: матеріали II Міжнар. інтернет-конф. (Глухів, 8–9 лист. 2016 р.). Глухів, 2016. С. 32–34.
3. Зеєр Э. Ф. Личностно ориентированное профессиональное образование. Екатеринбург : Изд-во Уральского пед. ун-та, 1998. 126 с.
  4. Ипполитова Н., Стерхова Н. Анализ понятия «педагогические условия»: сущность, классификация. *General and Professional Education*. 2012. №1. С. 8–14. URL: http://genproedu.com/paper/2012-01/full_008-014.pdf (дата обращения: 21.12.2020).
  5. Красильникова Г. В. Професійна педагогіка: дистанційний курс / Хмельницький нац. ун-т ; уклад.: Г. В. Красильникова, І. Б. Васильєв. URL: http://dn.tup.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k=0209 (дата звернення; 23.12.2020).
  6. Люльченко В. Г. Санітарно-гігієнічна культура інженера-педагога харчового профілю: сутність, специфіка, супровід: метод. рек. / В. Г. Люльченко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2019. 42 с.
  7. Малькова М. О. Формування професійної готовності майбутніх соціальних педагогів до взаємодії з девіантними підлітками: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Луганськ, 2006. 252 с.
  8. Самойленко П. И. Модульное построение содержания дисциплины и рейтинговый контроль. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. Київ; Вінниця: Вінниця, 2006. Вип. 9. С. 83–86.

REFERENCES

1. Volkova, N. V. (2016). Systemnyi pidkhid do profesiinoi pidhotovky maybutnikh inzheneriv-pedahohiv u haluzi kharchovykh tekhnolohiy. *Profesiyna osvita: problemy i perspektyvy – Vocational education: problems and prospects*, 11, 10–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Profos_2016_11_4 [in Ukrainian]
2. Gvozdet'ska, Yu. V. (2016). Praktychna pidhotovka inzhenera-pedahoha sfery kharchovykh vyrobnytstv u vyshchykh pedahohichnykh zakladakh osvity. *Aktualni problemy profesiynoi pidhotovky maybutnikh uchyteliv tekhnolohiy ta inzheneriv-pedahohiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh*: proceedings of the Scientific and Practical Conference. Hlukhiv, 32–34 [in Ukrainian].
3. Zeyer, E. F. (1998). Lychnostno oryentyrovannoe professyonalnoe obrazovanye. Ekaterinburg: Ural Pedagogical Institute.
4. Ippolitova, N., Sterkhova, N. (2012). Analiz ponjatiya “pedagogicheskie usloviya”: sushhnost', klassifikaciya. *General and Professional Education*, 1, 8–14. URL: http://genproedu.com/paper/2012-01/full_008-014.pdf p.9
5. Krasyl'nykova, H. (2009). Profesiina pedahohika. Khmelnytskyy nats. un-t. URL: http://dn.tup.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k=0209 [in Ukrainian].
6. Liulchenko, V. H. (2019). Sanitarno-hihiiienichna kultura inzhenera-pedahoha kharchovoho profiliiu: sutnist, spetsyfika, suprovid. Uman: Vizavi [in Ukrainian].
7. Malkova, M. O. (2006). Formuvannia profesiynoi hotovnosti maybutnikh sotsialnykh pedahohiv do vzayemodiyi z deviantnymy pidlitkami. *Candidate's thesis*. Luhansk [in Ukrainian].
8. Samojlenko, P. Y. (2006). Modulnoe postroenie soderzhaniya distsipliny i rejtingovyi control' [Modular structure of discipline content and rating control]. *Suchasni informatsiyini tekhnolohiyi ta innovatsiyini metodyky navchannya v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problem – Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems*, 9, 83–86 [in Ukrainian].